

Коломієць С. М., Фіщук В. С., студенти,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Головка С. Г., к.і.н., доцент

ЛЕОНІД КАДЕНЮК: ШЛЯХ ДО КОСМІЧНОЇ МРІЇ

Шлях Леоніда Каденюка на космічну орбіту був тривалим і непростим. У 1971 році він закінчив Чернігівське вище військове училище за спеціальністю «Пілотування та експлуатація літальних апаратів». Потім там же працював льотчиком-інструктором. У 1976 році він був зарахований до загону космонавтів СРСР. Пройшов інженерну й льотну підготовку за програмою «Буран» та за програмою «Командир корабля «Союз», «Союз-ТМ».

Ще 1990 року Леонідом Кравчуком була висловлена пропозиція про запуск космічного корабля з українським екіпажем, яку підтримала й Москва. Старт корабля був призначений на 1991 рік, а його екіпаж (в тому числі й Леонід Каденюк) розпочав інтенсивні тренування. Але Радянський Союз розпався і цей проект залишився нездійсненим. У 1992 році був запланований ще один космічний старт за участю Леоніда Каденюка. Космічний корабель «Союз-ТМ» мав провести на навколоземній орбіті стикування з багаторазовою космічною системою «Буран», а потім – ще й з орбітальною станцією «Мир». Складність експерименту полягала у тому, що зістиковочні системи «Союзу-ТМ» (рятувальник) і орбітальної станції «Мир» суттєво відрізнялися одна від одної, а відтак, вимагали проведення цілої низки експериментальних випробувань. Як тільки в незалежній Україні було оголошено про формування загону космонавтів, Леонід Каденюк написав рапорт на звільнення зі служби в лавах Збройних Сил Російської Федерації.

Після досягнення домовленостей між Україною і США про політ українського громадянина на американському космічному кораблі багаторазового використання було проведено серйозний відбір кандидатів [1]. Від України для міжнародного польоту на кораблі «Колумбія» слід було обрати суперпрофесіонала. І Л. Каденюк переміг численних конкурентів саме тим, що володів усіма потрібними якостями, а саме: відмінним здоров'ям, професіоналізмом, волею у виборі і досягненні мети. Крім того, він – космонавт-дослідник, отже до старту пройшов відповідну наукову підготовку.

Космічний політ тривав з 19 листопада по 5 грудня 1997 року на космічному кораблі «Колумбія». Під час польоту Л. Каденюк провів десять передбачених програмою експериментів для вивчення дії

мікрогравітації на рослини, зокрема, займався проведенням дослідів зі штучного запилення паростків сої і рапсу в умовах невагомості (для подальшого отримання насіння). Основна мета проведення експериментів – це вивчення впливу стану невагомості на фотосинтетичний апарат рослин, на запліднення та розвиток зародка, на експресію генів у тканинах сої і ріпи, на вміст фітогормонів у рослинах ріпи, на вуглеводний метаболізм та ультраструктуру клітин проростків сої, на процес ураження проростків сої патогенним грибом фітофтори.

Цей політ Леоніда у складі міжнародного екіпажу тривав 15 діб 16 год. 35 хв 1 сек. Невдовзі космонавт незалежної України № 1 повернувся на Батьківщину і продовжив працювати в Національному космічному агентстві. До сьогодні він залишається членом групи астронавтів NASA. Після успішного виконання завдання Л. Каденюку присвоєно звання генерал-майора авіації, а також – звання Героя України [2].

Леонід Каденюк, як справжній українець, у космосі з американськими астронавтами організував два вечори української пісні, на яких звучали шедеври у виконанні Дмитра Гнатюка, Софії Ротару, Назарія Яремчука тощо. Після цього члени екіпажу почали вивчати українську мову. А на згадку про спільний політ перший космонавт незалежної України подарував колегам по «Колумбії» вишиті хрестиком українські сорочки.

У 2017 році незалежна Україна відзначатиме 20-ту річницю польоту свого першого космонавта (астронавта) Леоніда Каденюка. Сподіваємося, що цей політ українця на навколоземну орбіту є першим, але не буде останнім. Україна була, є і залишається космічною державою.

Література

1. Кубальський О. Н. Каденюк Леонід Костянтинович // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. – К.: Наук. думка, 2007. – Т. 4. – С. 16.

2. Лапідус Б. Г. Каденюк Леонід Костянтинович // Енциклопедія сучасної України: у 30 т. / ред. кол. І. М. Дзюба [та ін.]. – К.: НАН України, 2003-2014.